

Säker tillgång på vatten är en samhällsfråga som påverkar allt och alla i Sverige, skriver artikelförfattarna. FOTO: PIXABAY
AKTUELLA FRÅGOR

”Vattnet behöver få plats i riksdagen – Sverige behöver en vattenplan.”

Debattredaktör: Eva Rothstein aktuella@ 040-28 10 13

Twitter @aktuella Fler debattartiklar på /opinion

Säker tillgång på vatten är en samhällsfråga som påverkar allt och alla i Sverige, skriver en rad vattenforskare och andra vattenexperter.

Efter söndagens val har riksdagen nu möjlighet att få fart på Sveriges vattenpolitik.

Att ha god tillgång på vatten av god kvalitet är nödvändigt för naturen och människan, men inget som kan eller får tas för givet.

Sverige har i grunden gott om vatten med betydande regionala variationer. Men för att säkerställa samhällets och naturens samlade vattenbehov och minska riskerna vid torka och översvämning krävs tydliga mål och strategier för en hållbar vattenresursförvaltning.

Sverige behöver utveckla en vattenpolitik vars mål är att få vattnets kvalitet och mängd att räcka till allas behov.

Många myndigheter och organisationer är inblandade i hur Sveriges vatten används, men ingen av dem har ansvar för att hålla ihop den politik arbetet ska utgå ifrån. Det gör att Sveriges vattenpolitik, om den ens finns, är splittrad och otydlig.

Sveriges vattenpolitik och hur tillgången på vatten ska fördelas behöver präglas av styrning, samordning, samverkan, långsiktighet och hållbara lösningar. Klimatanpassning för havsnivåhöjning och skyfall måste vara en integrerad del.

De lagar och regler som används bör hänga ihop och främja en hållbar användning av vatten.

Användningen av sådant som vattendrag och våtmarker, regnvattendammar, VA-system och avrinningsområden behöver hänga ihop och samordnas på nationell nivå.

Dagens omfattande digitalisering har stor betydelse i detta sammanhang, att med hjälp av SMHI:s och Sveriges geologiska undersökning, SGU:s, uppgifter om regn, ytvatten och grundvatten kunna redovisa vattenkvalitet och hur mycket färskvatten som finns tillgängligt just nu på en given plats.

Den juridik som gäller för vatten är ofta uppsplittrad utifrån miljöregler, exploateringskrav eller avvattningsförhållanden.

Behov och önskemål från drygt 30 nationella myndigheter, 21 länsstyrelser, 290 kommuner, många tusen privata och frivilliga aktörer och hundratusentals markägare behöver samordnas. Men det kan aldrig bli verklighet utan en samordnande organisation för varje avrinningsområde och tydliga ansvarsförhållanden på nationell nivå.

Blågrön infrastruktur som dagvattendammar, parker, gatuträd, och gröna tak, och åtgärder som utgår från naturens egen förmåga blir allt viktigare för

samhällets klimatanpassning och användning av vatten.

Men utan samordning av åtgärder som en kommun genomför uppströms kan situationen förvärras nedströms.

För att en nationell samordning ska kunna komma till stånd måste regering och riksdag dels ändra dagens regelverk, dels skjuta till mer pengar.

Alla behöver också hjälpas åt att minska användningen av vatten.

Under 2020-2022 har Ingenjörsvetenskapsakademien, IVA, och Havs- och vattenmyndigheten jobbat med att ta fram strategier och dagordningar för hur en hållbar vattenförvaltning kan se ut i Sverige. Arbetet pekar på behovet av en nationell vattenplan fördelad på de svenska huvudavrinningsområdena. Planen har fått namnet Vattenplan 2045.

En nationell vattenplan måste utgå från en bred politisk diskussion om vad Sverige vill uppnå med förvaltningen av landets vatten, ange hur en hållbar vattenförsörjning ska stöttas och bidra till minskad klimatpåverkan och förbättrad klimatanpassning.

Planen måste också inkludera finansierings- och organisatoriska frågor liksom olika aspekter av forskning, innovation och utvecklingsarbete.

Den vattenplanering som vuxit fram sedan EU:s ramdirektiv för vatten inlemmats i Sverige är inriktad på ekologisk vattenkvalitet och dricksvattenförsörjning. Det är bra men räcker inte. Andra sektorer som industrin, jordbruket och friluftslivet får begränsad om ens någon uppmärksamhet.

Säker tillgång på vatten är en samhällsfråga som påverkar allt och alla i Sverige.

Vattnet behöver få plats i riksdagen – Sverige behöver en vattenplan.

Johanna Alkan Olsson

docent i miljövetenskap

Dan-Erik Andersson

docent i mänskliga rättigheter

Ronny Berndtsson

professor i teknisk vattenresurslära

Gia Destouni

professor i hydrologi och vattenresurser

Maria C. Hansson

docent i miljövetenskap

Ulf Jeppsson

docent i industriell elektroteknik och automation

Karin Jönsson

lektor i kemiteknik

Rolf Larsson

docent i teknisk vattenresurslära

Jonas Nordström

professor i nationalekonomi

Kenneth M Persson

professor i teknisk vattenresurslära

Björn Sjöberg

strateg vid Havs- och vattenmyndigheten

Britta Sjöstedt

lektor i juridik

Charlotte Sparrenbom

docent i geologi

Gunnar Söderholm

jurist

Anna Thomasson

docent i företagsekonomi